

De Raad van de Gemeente Almelo:

Gezien het voorstel van burgemeester en wethouders;

Besluit:

1. Het Integraal HuisvestingsPlan Onderwijs 2025 - 2028 (IHP) (INT – 91675) vast te stellen en daarmee: in te stemmen met de, in het IHP opgenomen, uitvoerings- en investeringsagenda 2025 – 2028 (hoofdstuk 6), met een investeringsvolume voor:
 - a. vernieuwing van onderwijshuisvesting van € 43 miljoen en deze te dekken uit de jaarlijks beschikbare stelpost kapitaallasten onderwijshuisvesting;
 - b. de voorfinanciering van € 3,3 miljoen van de stichtingskosten van kinderopvang.

Gedaan in de openbare vergadering van 18 juni 2024,

de griffier,

de burgemeester,

drs. J.W. Scherpenzeel

M.M. van 't Veld

Naam: J.A.M. Zondag
Datum: 25 juni 2024
Team/teamonderdeel: ADV Advies

Voorstel aan de raad

Onderwerp
Portefeuillehouder

Integraal Huisvesting Plan Onderwijs 2025 - 2028
E.J.F.M. van Mierlo

Samenvatting raadsvoorstel

De gemeente Almelo heeft de wettelijke zorgplicht voor passende onderwijshuisvesting voor het basisonderwijs, het voortgezet onderwijs en (voortgezet) speciaal onderwijs. Door i.s.m. de schoolbesturen te investeren in de vernieuwing van schoolgebouwen draagt de gemeente bij aan het verhogen van de kwaliteit van het onderwijs en een kansrijke toekomst voor de kinderen. Voor deze vernieuwing is in overleg met de gezamenlijke schoolbesturen, de kinderopvangorganisaties en Avedan een Integraal Huisvesting Plan Onderwijs (IHP) opgesteld voor de periode 2025-2028 met een globale doorkijk voor de jaren 2029 en verder. Alle partners onderschrijven het voorliggende concept IHP. Het college heeft besloten het definitieve IHP 2025 – 2028 ter besluitvorming voor te leggen aan de gemeenteraad.

Voorgesteld raadsbesluit

1. Het Integraal HuisvestingsPlan Onderwijs 2025 - 2028 (IHP) (INT – 91675) vast te stellen en daarmee: in te stemmen met de, in het IHP opgenomen, uitvoerings- en investeringsagenda 2025 – 2028 (hoofdstuk 6), met een investeringsvolume voor:
 - a. vernieuwing van onderwijshuisvesting van € 43 miljoen en deze te dekken uit de jaarlijks beschikbare stelpost kapitaallasten onderwijshuisvesting;
 - b. de voorfinanciering van € 3,3 miljoen van de stichtingskosten van kinderopvang.

Inleiding

Goed onderwijs is van groot belang voor de talentontwikkeling van ieder kind en iedere jongere in Almelo. Bij goed onderwijs horen goede schoolgebouwen, passend voor het aantal leerlingen, passend voor het soort onderwijs én passend wat betreft de technische staat. De gemeente heeft op grond van de wetgeving de zorgplicht voor deze passende onderwijshuisvesting. Ondanks de inzet en investeringen in de afgelopen jaren, zijn de opgaven groot in Almelo. Er is sprake van sterk verouderde scholen, die om steeds meer onderhoud vragen. In enkele wijken is sprake van forse leegstand in scholen door demografische krimp. Ook zijn er diverse beleidsmatige ambities waaronder de doorontwikkeling van de Kindcentra. Het voorliggend IHP en de daarin opgenomen uitvoerings- en investeringsagenda moet ertoe leiden dat er blijvend sprake is van een stevige en kwalitatief eigentijdse onderwijsvoorzieningenstructuur in Almelo.

Beoogd effect

Het IHP biedt een meerjarenperspectief waarmee gezorgd wordt voor een duurzame en toekomstbestendige onderwijsvoorzieningenstructuur voor het primair, voortgezet en (voortgezet) speciaal onderwijs. Door de uitvoering van de projecten zoals opgenomen in de uitvoerings- en investeringsagenda worden de belangrijkste opgaven en ambities voor de komende jaren met betrekking tot de onderwijshuisvesting in de gemeente Almelo gerealiseerd.

Argumenten voor

1.1 Het IHP 2025 – 2028 voldoet aan de wettelijke zorgplicht

Het IHP is een belangrijk beleidsinstrument voor gemeenten in het kader van de uitvoering van haar wettelijke zorgplicht voor de onderwijshuisvesting. Dankzij het IHP hebben zowel de gemeente als de schoolbesturen een meerjarenperspectief waarop zij hun eigen beleid kunnen voeren. De gemeente kan in haar financieel meerjarenbeleid rekening houden met de te verwachten investeringen voor de onderwijshuisvesting. De schoolbesturen kunnen vanuit hun wettelijke verantwoordelijkheid voor onderhoud en exploitatie van de schoolgebouwen ook een eigen onderhouds- en financieel beleid voeren. 'Men weet waar men aan toe is' met de opstelling van een IHP.

1.2 Het IHP 2025 – 2028 legt de focus op het primair onderwijs

In het IHP 2025 – 2028 zijn vooral de basisscholen opgenomen. In de planperiode 2021-2024 is relatief weinig in de onderwijshuisvesting van het primair onderwijs geïnvesteerd. De schoolbesturen OPOA / PCO Noord Twente (na de fusie Viadere genaamd) en Varietas, hebben zich in deze periode met name gericht op het ontwikkelen van een gezamenlijke visie op de toekomst van het primair onderwijs in Almelo. Dit heeft geleid tot het zogenoemde Koersdocument "Op weg naar passende onderwijshuisvesting in Almelo tussen nu en 2035". Uw raad heeft hier in december 2021 kennis van genomen. In dit Koersdocument hebben de schoolbesturen met elkaar een aantal uitgangspunten vastgesteld. Deze uitgangspunten zijn enerzijds gebaseerd op de maatschappelijke ontwikkelingen die van invloed zijn op de ontwikkeling van leerlingen in het onderwijs, anderzijds op de onderwijskundige visies van de schoolbesturen. De schoolbesturen zijn ervan overtuigd dat de ontwikkelingen die op de scholen afkomen alleen maar aangepakt kunnen worden vanuit het bredere maatschappelijke belang en daarmee ook vanuit een school overstijgend belang. Het college heeft opdracht gegeven voor de nadere uitwerking van dit koersdocument in het IHP 2025-2028 en de jaren daarna.

1.3 Het IHP 2025 – 2028 past in het ingezette beleid

De gemeente Almelo hecht grote waarde aan het creëren van gelijke kansen voor alle kinderen en jongeren in de stad. Het IHP past binnen deze uitgangspunten van het programma Sociaal en Vitaal Kinderen hebben meer kansen om hun mogelijkheden te ontwikkelen als school, opvang, wijkvoorzieningen en thuis daar actief op gericht zijn. Samenwerking tussen die leefsfere en soepele overgangen tussen de verschillende voorzieningen die kinderen in hun ontwikkeling doorlopen, dragen aan die kansen bij. In de stuurgroep Het Jonge Kind (het bestuurlijk overleg tussen gemeente, onderwijs, kinderopvang en overige maatschappelijke organisaties waaronder welzijn en de jeugdgezondheidszorg), wordt de doorontwikkeling van scholen naar Kindcentra verder vormgegeven. Het IHP 2025 -2028 ondersteunt de vorming van Kindcentra.

De stuurgroep Het Jonge Kind heeft in 2023 de volgende visie op het Kindcentrum geformuleerd: In een kindcentrum wordt intensief samengewerkt tussen tenminste een school en een kinderopvang om kinderen van 0-13 jaar zo goed mogelijk te ondersteunen via een doorlopende ontwikkelingslijn en pedagogische begeleiding. Daarbij is aandacht voor alle aspecten die met de opvoeding en ontwikkeling te maken hebben. Het doel is om alle kinderen gelijke en optimale kansen voor de toekomst te geven. Om deze toekomst te kunnen volgen is er ook aandacht voor de doorlopende ontwikkelingslijn voor de leeftijd na het kindcentrum, 12+. De samenwerking betreft onderwijs, welzijn, buitenschoolse opvang en kinderopvang (en dus ook voorschoolse educatie). De partners werken intensief samen aan de toekomst van het kind. In het IHP 2025 – 2028 is een duidelijke focus gelegd op de samenwerking van onderwijs met kinderopvang en overige maatschappelijke partners als basisvoorwaarde voor het creëren van gelijke kansen voor kinderen en jongeren in de wijk.

1.4 Alle partners hebben ingestemd met het concept IHP

In de afgelopen periode hebben meerdere ambtelijke en bestuurlijke overleggen plaatsgevonden met de schoolbesturen (zowel bilaterale als gezamenlijke overleggen). Mede op basis van aanvullend onderzoek naar o.a. de ontwikkelingen van de leerlingenaantallen en de huisvestingssituatie en de onderwijskundige visies van de diverse schoolbesturen is het voorliggende Integraal Huisvesting Plan (IHP) opgesteld. Op 20 maart 2024 heeft een bestuurlijk overleg (OOGO: Op Overeenstemming Gericht Overleg) plaatsgevonden met de schoolbestuurders, de kinderopvang en Avedan over het concept IHP.

Alle bestuurders stemden in met het IHP dat nu ter besluitvorming voorligt, waardoor er draagvlak voor de uitvoering hiervan is.

1.5 Het IHP 2025 – 2028 voldoet aan de te verwachten wetswijziging

Het IHP heeft een looptijd tot (circa) 2040, zodat wordt aangesloten bij de aankomende wettelijke verplichting om een IHP voor minimaal 16 jaar op te stellen. Het IHP is verdeeld in drie planperiodes, waarbij nu vooral de nadruk ligt op de eerste planperiode 2025 - 2028. De uitvoerings- en investeringsagenda heeft hierop betrekking. Daarnaast wordt er een doorkijk gegeven naar de planperiodes 2029 - 2032 en 2033 - 2044.

De gemeente en schoolbesturen hebben op basis van het IHP een 'inspanningsverplichting' om tot realisering van de in het IHP opgenomen huisvestingsprojecten i.c. de uitvoeringsagenda te komen. Het IHP is leidend voor de maatregelen en fasering van de huisvestingsprojecten. Deze huisvestingsprojecten worden opgenomen in een huisvestingsplan (HVP) voor een bepaald jaar. Dit HVP wordt jaarlijks vastgesteld door het college. Na besluitvorming vindt uitvoering plaats.

Kanttekeningen

1.1 Het IHP is een momentopname op basis van de actuele leerlingenaantallen en -prognoses.

Door diverse ontwikkelingen en nieuw (Rijks-)beleid kunnen huisvestingsvraagstukken wijzigen. Een aantal huisvestingsvraagstukken in het IHP 2025 - 2028 dient de komende periode verder uitgewerkt te worden. Dit vraagt ook gezamenlijke schoolbestuurlijke keuzes met betrekking tot de herstructurering van de voorzieningenstructuur. Hierin is nog ruimte voor diverse mogelijkheden welke echter wel plaats dienen te vinden binnen de financiële kaders van het IHP en de verantwoordelijkheden voor de onderwijshuisvesting voor gemeente en schoolbesturen.

1.2 Voor de stichtingskosten worden de normbedragen van de VNG gehanteerd.

Voor de stichtingskosten zijn de normbedragen van de VNG, prijspeil 2024, gehanteerd. In de laatste jaren zijn deze (soms flink) opgehoogd. Toch blijkt uit diverse kostenbronnen (Bouwkostendata, Bouwkostenkompas, indexcijfers) en uit recente aanbestedingen, dat de daadwerkelijke kosten hoger zijn dan de normbedragen. Op basis van de daadwerkelijke aanbesteding van de projecten wordt bezien in hoeverre de ramingen passen bij de aanbestedingsresultaten. Bij tekorten vindt overleg plaats met de betrokken schoolbesturen om te onderzoeken welke aanpassingen en/of aanvullingen moeten plaatsvinden om te komen tot uitvoering.

1.3 Vanaf 2029 zijn de structureel beschikbare middelen voor kapitaallasten onvoldoende om de kapitaallasten te dekken

Tot en met 2028 is er voldoende dekking om de oplopende kapitaallasten te dekken. Vanaf 2029 is structureel extra budget voor de kapitaallasten nodig. Het huidige meerjarenperspectief loopt tot en met 2027. De extra benodigde middelen worden meegenomen bij de perspectiefnota 2026 en de begroting 2026.

Kosten, opbrengsten en dekking

IHP 2025 - 2028

Voor de komende planperiode 2025 – 2028 is een investeringsvolume van € 43 miljoen nodig voor de vernieuwing van onderwijshuisvesting in de gemeente Almelo. Het investeringsvolume van € 43 miljoen (prijspeil 2023) wordt gedekt uit de jaarlijks beschikbare stelpost kapitaallasten onderwijshuisvesting in de reguliere begroting. Deze is, naar verwachting, tot en met 2028 toereikend.

Vanaf 2029 is structureel € 450.000,- extra budget voor kapitaallasten nodig. Rekening houdend met de vrijval van kapitaallasten voor onderwijshuisvesting betekent dit een nadelig effect op het begrotingssaldo van netto € 300.000,-. Het huidige meerjarenperspectief loopt tot en met 2027. De extra benodigde middelen worden meegenomen bij de perspectiefnota 2026 en begroting 2026.

Daarnaast is voor kinderopvang een investeringsvolume van € 3,3 miljoen nodig als voorfinanciering. De jaarlijkse kapitaallasten worden door de gemeente bij de schoolbesturen in rekening gebracht. De

schoolbesturen ontvangen huur van de kinderopvang. Per saldo heeft dit geen consequenties voor het begrotingssaldo.

De huisvestingsvraagstukken voor de uitvoeringsfase IHP 2025 – 2028 betreffen het vernieuwen van de onderwijshuisvesting in het Noorderkwartier (basisonderwijs en speciaal onderwijs), Ossenkoppelerhoek Noord en Windmolenbroek West. In de vernieuwing van deze locaties is de herstructurering van het onderwijsaanbod en de vorming van Kindcentra meegenomen. Ook zijn renovaties gepland voor de St. Egbertusschool, basisschool De Heemde, de Vrije School, de Montessorischool en een deel van het schoolgebouw van speciaal basisonderwijs De Welle.

Vervolg

In navolging van het IHP 2021 – 2024 wordt in het IHP 2025 – 2028 uitgegaan van cofinanciering door de schoolbesturen. Van de schoolbesturen wordt voor de huisvestingsprojecten een bijdrage verwacht vanuit een besparing op het zogenaamde planmatig/groot onderhoud. Omdat schoolbesturen op basis van het meerjarenperspectief weten wanneer ze aan de beurt zijn voor ingrijpende renovatie/levensduurverlenging van het gebouw of vervangende nieuwbouw kunnen ze het groot onderhoud gedurende een bepaalde periode achterwege laten. Deze besparing wordt aanvullend ingebracht op de gemeentelijke investering. Bovendien kan het schoolbestuur bijdragen in nieuwbouw vanwege de optimalisering van de exploitatie hetgeen voordelig is voor de school i.c. het bestuur. Op projectniveau worden nadere afspraken gemaakt tussen de gemeente en de schoolbesturen over het bijdragen in de vernieuwing door de schoolbesturen.

Met de vaststelling van het IHP begint het echte werk eigenlijk pas. De voorbereiding van de eerstgenoemde projecten gaat zo snel mogelijk van start. De verdere concretisering van het IHP vindt jaarlijks bij de begroting plaats op basis van het huisvestingsplan voor het desbetreffende begrotingsjaar.

Bijlagen

1. Integraal Huisvesting Plan Onderwijs 2025 – 2028 (INT – 91675)
2. Factsheets IHP (INT – 91676)
3. Koersdocument 2021 "Op weg naar passende onderwijshuisvesting in Almelo tussen nu en 2035" (INT – 91677)
4. Visie op Kindcentra (INT – 91678)
5. Brief onderwijspartners (INK – 119330)

Burgemeester en Wethouders van Almelo, _____

de secretaris,
J.H. Dijkstra

de burgemeester,
M.M. van 't Veld